

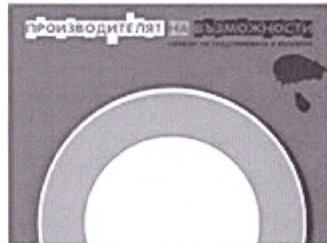
ГОДИШЕН ДОКЛАД
за
2014 г.

Регионални профили:
Показатели за развитие

БЕДНОСТТА В
БЪЛГАРИЯ

ДАННИ, АНАЛИЗИ И КОМЕНТАРИ

Производителят на
възможности

Ден на свобода от
правителството

Икономическа библиотека

ПРЕХОДЪТ, който не стана така,
както бе замислен

юни 2015

Съдържание

За ИПИ	3
Обобщение за 2014 г.	4
Проекти	4
Събития	5
Икономическа библиотека на ИПИ и БМА	9
Клуб на студентите към ИПИ	9
Анализи	10
Медийни участия.....	14
Стажантска програма	14
Клуб на дарителите.....	14
Финансова информация.....	15

За ИПИ

Фондация „Институт за пазарна икономика“ е регистрирана на 15 март 1993 г. От 2010 г. институтът е юридическо лице с нестопанска цел в обществена полза.

Мисията на ИПИ е:

- да отстоява принципите на индивидуалната свобода и пазарната икономика;
- да разпространява икономическото знание;
- да създава среда, в която лесно да се вземат информирани решения.

Целите на ИПИ са да предоставя независима оценка и анализ на политиката на правителството, както и да служи като трибуна за обмяна на възгледи и мнения на икономисти и наблюдатели по различни въпроси.

Екипът на ИПИ през 2014 г. се състоише от 11 заети на пълна заетост и повече от 15 външни сътрудници по различни инициативи.

Съвет на ИПИ

Председател:
Красен Станчев

Членове:
Андрей Евтимов
Калин Христов
Левон Хампарцумян
Мартин Заимов
Кенет Лефковиц
Георги Саракостов

Екип на ИПИ

Светла Костадинова, изпълнителен директор

Десислава Николова, главен икономист

Петър Ганев, старши икономист

Зорница Славова, икономист
Калоян Стайков, икономист
Явор Алексиев, икономист
Николай Вълканов, икономист

Дора Тодорова, главен счетоводител
Бинка Илиева, мениджър развитие и връзки с дарители
Весела Добринова, офис мениджър

Милена Проданова, представител на ИПИ в гр. Варна

Обобщение за 2014 г.

Основните области, в които насочихме работата си през 2014 г. бяха регионално развитие, бюджетна политика, пенсионна реформа, пазар на труда, предприемачество и образование.

Основният ни начин на действие не се промени значително, а само увеличихме графичното и интерактивно представяне на работата си.

Винаги е трудно да се измери резултатът от работата ни, но сме убедени, че сме допринесли за по-качествен икономически дебат и за възпиране на някои вредни законодателни идеи.

Участието на екипа на ИПИ в обществения дебат продължи активно с десетки участия в дискусии, кръгли маси, работни групи и др. ИПИ подаде повече от 380 заявления за достъп до обществена информация, отговорите, на които спомогнаха за подобряване на прозрачността на администрацията и аналитичната дейност на ИПИ.

Бихме искали да благодарим на партньорите, с които работихме през годината и на всички дарители и приятели, които подпомогнаха инициативите ни.

Проекти

През 2014 г. структурирахме усилията си в повече от десет конкретни инициативи:

1. [Регионални профили: показатели за развитие 2014](#)
2. [Анализ на сектори с потенциал за развитие в България](#)
3. [Активно гражданство и добро управление в борба с бедността](#)
4. [Икономически анализ на селското стопанство](#)
5. [Образът на предприемача в България](#)
6. [Икономическа библиотека на ИПИ и БМА](#)
7. [Преглед на мястото на България в международните класации 2014](#)
8. [Алтернативен бюджет на ИПИ](#)
9. Проект GIFTED: Изготвяне на новаторски модел за финансиране на образованието и обучението в Европа
10. [Седмичен бюлетин "Преглед на стопанската политика"](#)
11. [Клуб на студентите към ИПИ](#)
12. [Икономическата свобода в България](#)
13. [Летен семинар за младежи](#)
14. [Месечен английски бюлетин на ИПИ](#)

Събития

Публичните събития са неизменна част от работата на Института. На тях представяме идеите и анализите си, търсим обратна връзка и коментар от заинтересованите страни. Разглеждаме нашите събития като алтернатива и допълване на публичните консултации при формулиране и провеждане на публичните политики у нас.

Кръгла маса: „Предизвикателства пред развитието на областите в България”

06 февруари 2014

За втора поредна година ИПИ организира кръгла маса по проекта „Регионални профили: показатели за развитие“.

Експерти от държавната администрация и неправителствения сектор, представители на академичните среди и професионалисти в сферата на регионалното развитие и статистика взеха участие.

Представени бяха основните изводи в два дискусационни панела. Разгледани бяха предизвикателствата пред социалното и икономическото развитие на областите в страната, както и ключовите фактори за растеж на областите. Обсъдени бяха и различни насоки за бъдещи тематични анализи в рамките на проекта.

Представяне на изследването „Регионални профили: показатели за развитие“ пред представители на дипломатическия корпус и чуждестранни търговски камари

11 март 2014

Целта беше да се представят резултатите от изследването, както и да се чуят различни мнения и препоръки.

Премиера на документалния филм „Преходът, който не се състоя“

31 март 2014

Приятели, съмишленци, представители на научните среди и дипломатическия корпус се събраха на организираната от ИПИ премиера на документалния филм „Преходът, който не се състоя“. Автор на лентата и на книгата, която всеки един участник получи, е журналистът Красимир Лаков. Неговата цел е „да обрисува началото на преходния период в България от комунизъм към демокрация и да представим някои от хората, започнали промяната“.

2014 Free Market Road Show – Sofia

09 май 2014

За втора поредна година София бе включена в маршрута на Free Market Road Show. Нашият институт е местният партньор на инициативата, в която тази година се включиха 28 европейски града.

„Бъдещето на Европа под заплаха: Какво следва след европейските избори?“ - това беше темата, която бе обстойно разгледана в три панела.

Шест кръгли маси по актуални проблеми на регионалното развитие

Благоевград, Пловдив, Стара Загора, Варна, Габрово и Враца

09 – 19 юни 2014

През юни в шест областни града бяха организирани кръгли маси, на които се обсъдиха актуални проблеми на регионалното развитие. Участие взеха представители на местния бизнес и неправителствения сектор, както и на общинските и областните администрации в съответните области.

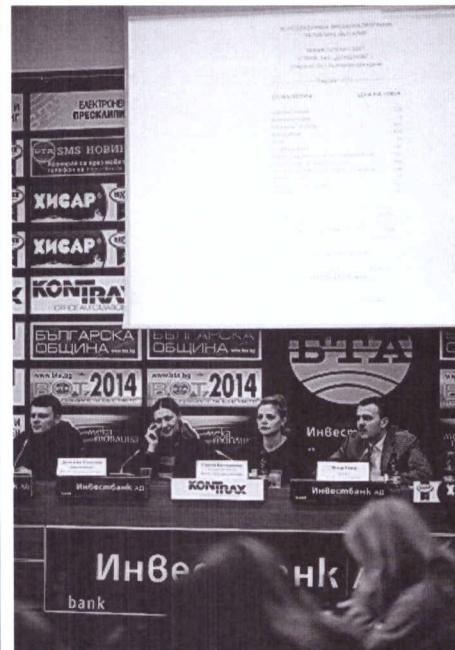
Поредицата от кръгли маси е част от подготовката на предстоящото трето издание на изследването „Регионални профили: показатели за развитие“.

Представяне на алтернативен държавен бюджет 2015

9 декември 2014

Представянето на алтернативен държавен бюджет с ниски данъци, разумни разходи и структурни реформи е една от запазените марки на ИПИ. Представихме становището на института по следните основни въпроси:

- Гарантира ли проектобюджетът фискална стабилност?
- Неизбежна ли е процедурата по прекомерен дефицит и да очакваме ли новини по отношение на кредитния рейтинг на страната?
- Изправени ли сме пред десетилетие на дефицити и икономическа стагнация?
- Пречи или помага фискалната политика на заетостта?
- Възможна ли е алтернатива с фокус върху структурата на бюджета и разходните политики?
- Как би изглеждал един реформаторски бюджет, който създава предпоставки за повече работни места, инвестиции и доходи?

„Икономика на здравия разум – къде сме и къде можем да бъдем”

25 ноември 2014

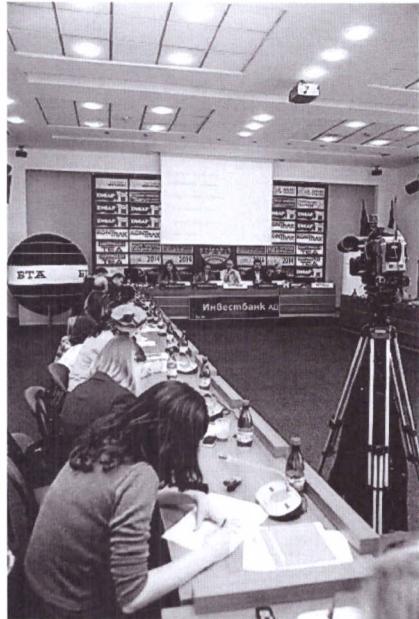
За шеста поредна година представихме кратък преглед и анализ на мястото на България в международните класации по показатели като човешко развитие, право на собственост, икономическа свобода, условия за правене на бизнес.

Засегнати бяха следните въпроси:

- Какви са изводите от прегледа на индексите за последните шест години?
- Къде се намира България и какво може да се очаква в следващите години?
- Какво показва чуждият опит с реформите?
- Какъв може да бъде планът на България за по-бърз растеж?

90-те препоръки, както и цялото изследване, са достъпни [тук](#)

Книжката беше изпратена на експерти в изпълнителната и законодателната власт.

„Регионални профили: показатели за развитие”

11 ноември 2014

Нашите икономисти дадоха отговор на следните въпроси:

- Кои области привличат най-много инвестиции и защо?
- Кои области достигнаха пред-кризисните нива на заетост и кои се възстановяват по-трудно?
- В кои области корупцията е най-висока?
- Къде администрацията работи най-добре?
- Къде гражданите са най-удовлетворени от условията на живот?
- Кои общини са шампиони по усвояване на европейски средства?

Кръгла маса „Регионални профили: показатели за развитие”

1 декември 2014

Изследването бе представено пред експерти от администрацията, представители от неправителствения сектор, академичните среди и професионалисти в областта на регионалното развитие.

Специалисти от различни сфери на обществения

живот не само изразиха задоволството си от този проект, но направиха и ценни предложения за по-нататъшното му развитие.

„Регионални профили: показатели за развитие“ на английски език

3 декември 2014

Специално за представители на чуждестранни търговски камари, компании, както и за икономическите съветници към посолствата за втора поредна година организирахме представяне на изследването на английски език.

„Инвестиционни намерения и информираност за директните плащания през 2015 г.“

6 ноември 2014

Специалистът по икономика на селското стопанство Николай Вълканов запозна участниците в кръглата маса с резултатите от проучването на ИПИ сред земеделските производители в България.

Направен бе кратък преглед на трудностите, пред които родното селско стопанство бе изправено през 2014 г.:

- неблагоприятни климатични условия,
- ниски изкупни цени на някои основни култури,
- политическа нестабилност,
- ембарго върху вноса на храни в Русия от страна на Европейския съюз.

Икономическа библиотека на ИПИ и БМА

„Преходът след 25 години. А сега накъде?”

Гост-лектори: Румен Аврамов, Красен Станчев, Георги Стоев

18 февруари 2014 г.

Датата 10 ноември 1989 г. се приема за начало на прехода към демокрация и пазарна икономика. Защо бе необходим преход? Преход от какво и към какво? Как изглежда в очите на различните поколения? Какви надежди породи и какви разочарования донесе? Приключи ли е? Всъщност що е то преход?

Преди 20 години сборникът „Преходът“ предложи едни от първите отговори на редица от тези въпроси. На тях продължихме да търсим отговора заедно с нашите гости.

Оживената дискусия беше своеобразна прелюдия към премиерата на документалния филм и книгата, посветени на прехода

Клуб на студентите към ИПИ

Клубът имаше няколко събития, които привлякоха вниманието на млади хора от повече от 10 страни.

Семинар-дискусия на тема: "Цената на неравенството"

19 март 2014

Клубът на студентите към ИПИ, със съдействието на Фондацията за свободата „Фридрих Науман“ и на Либертарианския клуб към УНСС, организира семинар-дискусия на тема „Цената на неравенството“. Беше направен икономически и социален поглед към възприятията, реалностите и съвременния дебат за „пропастта между бедни и богати“.

„Либералният поглед към Европа“

22 април 2014

ИПИ и Фондация за свободата „Фридрих Науман“, със съдействието на Либертарианския клуб към Софийския университет, организираха дискусия на тема „Либералният поглед към Европа: визията за свободно общество и предизвикателствата на бюрокрацията, фискалните трансфери, общата валута и мира“.

Сериозните предизвикателства, пред които е изправен Европейският съюз, определи избора на темата. Те произтичат както от икономическите

проблеми на еврозоната и на ЕвроСъюза като цяло, така и от политическите трудности, в резултат на промените в geopolитическата ситуация след събитията в Украйна и анексирането на Крим.

Летен семинар “Europe & Liberty”

27 юли – 02 август 2014

За четвърта поредна година България беше домакин на този младежки форум, организиран в партньорство с Института за икономически изследвания – Европа (IES – Europe) и Фондация за свободата „Фридрих Науман“ (FNF).

Участваха 35 студенти от Албания, Беларус, Грузия, Италия, Китай, Македония, Полша, Сърбия, Франция, Чехия, Украйна и България.

Friedman Day 2014

31 юли 2014, Банско

ИПИ отново се присъедини към световната инициатива „Friedman Legacy for Freedom Day 2014“ и организира специално събитие, посветено на 102 години от рождениято на харизматичния икономист Милтън Фридман.

Тази година, в рамките на летния семинар „Europe & Liberty“ в Банско, отбелязахме годишнината от рождениято на Фридман.

Анализи

Анализ на ефектите от навлизането на модерната търговия на пазара на храни и напитки в България

април 2014

Навлизането и експанзията на модерната търговия не може да се разглежда едностранчиво, поне дотолкова, доколкото всяко разместване на пазарните пластове създава печеливши и губещи. Същевременно негативните ефекти от присъствието на модерната търговия в България изглеждат силно преувеличени. От гледна точка на потребителите са налице ясни преимущества – по-голямо разнообразие и удобство при покупките на относително по-ниски цени и при сравнително по-високо качество. Мит се оказват твърденията, че големите вериги не плащат данъци. Не бива да се пренебрегва и ефектът от изсветляване на част от търговията с храни и напитки, за което трудно може да се намери друга причина освен навлизането на веригите за модерна търговия.

Авторите не претендират за изчерпателност по отношение на всички възможни ефекти и последствия от развитието на модерната търговия в страната. Изследването може да послужи за основа на бъдещи проучвания, както и да бъде отправна точка при дискусии и предложения за промяна на регуляторната база.

Природен газ от шисти: социално-икономически въздействия за България

май 2014

Българската икономика и гражданите, които сега плащат висока цена (в сравнение с получаваните доходи), най-вероятно ще спечелят от добива на природен газ от шисти в страната. Този доклад прави опит да покаже какви са разходите и ползите от подобна перспектива и което е още по-важно, разглежда съществуващите ефекти върху българската икономика и благосъстоянието на населението.

България изостава в проучването на запасите си от природен газ, което заедно с липсата на информация за очакваните ефекти може да отблъсне потенциалните инвеститори.

В този доклад ние вземаме за даденост положението, когато пречките пред използването на метода на хидравличното нагнетяване са вдигнати и дейностите противат при пълно спазване на изискванията за опазване на околната среда. От това гледище проучваме директните, индиректните и индуцираните въздействия от изследването и производството на природен газ от шисти върху икономиката, заетостта, постъпленията от данъци за държавата и за местните бюджети, както и вероятните странични ефекти от диверсификацията на енергийните ресурси и енергийната сигурност на страната.

Регулаторна политика в сектор „Електроенергетика” през 2013 – противоречаща на нормативната уредба и на здравия разум

юни 2014

Анализът има за цел да представи регулаторната рамка и да изследва в каква степен тя е спазена при вземането на ценовите решения през 2013 година. В допълнение се анализират последствията от тези решения върху засегнатите страни, постигането на целите, с които са аргументирани, както и цялостният резултат за електроенергийната система.

Крайният резултат от ценовата политика в сектор „Електроенергетика” през 2013 г. не е изненада: прогнозен натрупан дефицит до края на юни 2014 г. от близо 1,3 млрд. лв. само за изкупуване на електроенергия от ВЕИ. Освен него, трябва да се отчитат и огромните задължения на НЕК – краткосрочни в размер на 2,22 млрд. лв. и дългосрочни в размер на 627 млн. лв. към септември 2013 г., както и загубите и липсата на инвестиции в други държавни компании. За разрешаването на натрупаните проблеми не са необходими революционни мерки, а точна оценка на необезпечените разходи и създаване на механизъм за споделянето им между крайните потребители и пазарните участници.

Младежката безработица в България – причини, предизвикателства, последствия

юли 2014

Анализът се спира върху динамиката на младежката безработица в периода 2004-2013 г. Разгледани са основните проблеми на младите хора при включването им на трудовия пазар и са очертани редица препоръки за справянето с последиците от този процес.

Ето и някои от препоръките.

- поставяне на акцент върху дългосрочните политики за подобряване на конкурентоспособността на младите кадри на пазара на труда - повишаване на гъвкавостта на регулатиците и реформи в образователната система. Формирането на политики за справяне с младежката безработица следва да бъде концентрирано

на секторно и регионално ниво, включително и чрез въвеждането на дуална образователна система, включваща значителен практически елемент.

- подобряване на информационната обезпеченост на политиките и мерките, насочени към намаляване на младежката безработица. Възрастовата група 15-24 г., която е в основата на анализа и формирането на политики за справяне с младежката безработица, е изключително хетерогенна – т.е. включва лица, чийто статут е коренно различен. Предизвикателство представлява дори нормативната и документална подготовка на подобни програми, тъй като трудовите и социални права на лицата на възраст 15 и например 22 години са коренно различни. Това прави програмите тромави и сложни за администриране и последваща оценка.

Бедност и неравенство в България

септември 2014

Темите за бедността и неравенството са неразрывно обвързани и доминират обществения дебат както в развити, така и в развиващи се страни. На практика всяка една публична политика, която може да има различни цели – било то здравни, образователни, социални или други, в крайна сметка се стреми да намали бедността или неравенството в обществото. Именно заради това е от изключително значение не само да се вникне във връзката между понятията неравенство и бедност, но и да има широко знание за това къде се генерира бедността или неравенството, както и кои са факторите, които водят до тези процеси. Един поглед към данните за бедността и неравенството е достатъчен да превърне този сложен обществен въпрос в чисто методологическа дискусия, който трябва да бъде изчистена преди да се правят каквито и да е било заключения. В настоящия доклад ще разгледаме методологическите въпроси, свързани с бедността и неравенството, като ще коментираме различни специфики, които често водят до грешно тълкуване на данните. Ще разгледаме и наличните данни за България, върху които може да стъпи изследването на факторите за бедността в страната

Перспективи пред млечното говедовъдство в България след отпадането на квотите в ЕС от 2015 г

октомври 2014

Българското млечно говедовъдство преминава през процес на преструктуриране през последните седем години. Този процес се обуславя от редица фактори, сред които следва да отбележим влизането на страната в ЕС и въвеждането на нови, по-високи изисквания към фермите; противоречивото национално законодателство през годините, свързано с отглеждането на животни, продажбата и преработката на сировина; ограничения достъп до финансиране, поне през първите години от приемането на страната в Общността; засилена външна конкуренция и интегрирането на местния пазар с европейския, което неминуемо оказва влияние върху цената на сировината.

Целта на настоящата разработка е да се опита да даде ясна картина на състоянието на сектора на млечното говедовъдство в страната, както и да анализира тенденциите и възможностите за развитие на конкурентоспособни ферми, които да се справят в новата среда.

Регионални профили: показатели за развитие 2014

ноември 2014

За трета поредна година Институтът за пазарна икономика, в сътрудничество с Региостат, изготви актуални социално-икономически профили на 28-те области в страната. Проектът е осъществен с финансовата подкрепа на Фондация "Америка за България".

Профилите представят състоянието и развитието на областите въз основа на 59 показателя, обединени в осем категории – икономика, инфраструктура, данъци и администрация, демография, образование, здравеопазване, околната среда и социална среда.

България в международните класации: 90 мерки за икономически растеж

ноември 2014

Прегледът на представянето на България в избрани международни класации за пореден път очертава необходимите стъпки. Така надеждата за по-добро бъдеще е подкрепена с конкретен план, който има ясна цел, действия и резултат – повече възможности, свобода и растеж. Институтът за пазарна икономика отново предлага редица мерки, които да повишат шансовете за повишаване на благосъстоянието. Това няма да стане веднага, нито пък ще бъде лесно. Бързо организиращи се групи със специални интереси винаги ще са против отпадането на привилегиите им, но тяхната съпротива не е непреодолима. Трябва воля, предвидимост и конкретни стъпки, които разумните хора да подкрепят, знаейки, че резултатите си струват. Предложените 90 мерки са само началото, но добро начало.

Някои причини за провала на публичните политики в селското стопанство

декември 2014

В настоящия доклад са дадени множество препоръки, които биха подобрили работата на бюджетните организации, работещи в областта на селското стопанство. Като цяло администрацията трябва да рационализира структурата и дейността си, включително да преразгледа всички програми и имуществото, с които разполага. Целият процес за работа на институциите трябва да е прозрачен, а за всички програми и дейности да се прилага оценка на въздействието.

Анализ на взаимовръзките между степента на образование на работоспособното население и пазара на труда в България

декември 2014

Това е четвъртият анализ, част от двугодишния проект „Бедността в България”.

В поредния доклад се анализира настоящото състояние на образоването в България и се очертават открояващите се тенденции през последните години. Заедно с това се прави и преглед на състоянието на пазара на труда след началото на икономическата криза в страната от 2009 г.

Целта на анализа е да идентифицира и коментира връзките между образоването на населението в страната и състоянието на пазара на труда. Този въпрос става още по-важен предвид променящата се структура на икономиката след 2009 г., която неминуемо е свързана и с промяна в търсенето и предлагането на работна сила.

Алтернативен държавен бюджет за 2015 г. с ниски данъци на ИПИ

декември 2014

Вече повече от 10 години ИПИ представя Алтернативен държавен бюджет с ниски данъци. Целта ни е да покажем, че е възможна алтернативна фискална политика, която залага на реформи и растеж, а не просто на преразпределяне и харчене на публичен ресурс.

Алтернативният бюджет за 2015 г. се фокусира върху овладяване на прекомерния дефицит в публичните финанси, децентрализация и развитие на регионите, както и реформа в здравеопазването. Алтернативата залага и средносрочна фискална рамка, която заменя дефицитното харчене с балансиран бюджет до 2017 година.

Медийни участия

Екипът продължи доброто си сътрудничество с медиите и имаше повече от 580 участия през 2014 г.

Стажантска програма

През 2014 г. стажантска програма осигури стаж на 5-ма стажанти:

- Мария Неева
- Евън Фризелка
- Елин Качулски
- Британи Евънс
- Борислав Христов

Клуб на дарителите

Клубът се основа през юли 2013 г. по идея на членовете на Съвета на ИПИ, които станаха и неговите учредители. За негов председател бе избран Кенет Лефковиц.

Една от основните цели на Клуба е финансовото подпомагане на дейността на института чрез дарения. За близо година и половина Клубът може да се похвали с увеличаване на своята численост – вече 24 души активно участват в дейността. През 2014 г. се проведоха четири тематични срещи.

Със събранныте средства се подпомогна работата по издаване на седмичния бюллетин, бюллетина на английски език, стажантската програма, транспорта на участниците в летния студентски семинар и Икономическата библиотека – дейности, които изцяло се финансират с дарения и са напълно обвързани с разпространението на икономическото знание.

Убедени, че общността от активни поддръжници на мисията на ИПИ ще се разширява. За да изберете своя проект и начина, по който можете да направите дарение, посетете [нашия сайт](#) или ни се обадете.

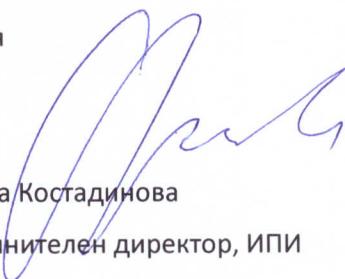
Финансова информация

Съвсем логично, основното финансиране на инициативите ни беше проектното финансиране. През 2014 г. успяхме да привлечем и повече приходи от дарения, благодарения на Клуба на дарителите, който засили дейността си от февруари 2014 г.

хил.лв.	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Приходи от проекти	157	295	237	104	416	621	577	506
Приходи от стопанска дейност	175	200	692	30	44	41	283	100
Други приходи	0	0	0	0	0	0	0	10
Общо приходи	332	495	929	134	460	662	860	616
Разходи за проекти	162	283	237	99	416	574	483	491
Разходи за стопанска дейност	172	206	518	175	52	37	93	171
Други разходи	0	15	0	0	0	0	4	0
Общо разходи	334	504	755	274	468	611	580	662

24 юни 2015 г.

София

Светла Костадинова

Изпълнителен директор, ИПИ

